

بسم الله
الرحمن
الرحيم

۲۰۸۸۴۳۰

قانون یار قانون اساسی

نویسندگان:

محمد ایمانی (پژوهشگر دکتری حقوق عمومی دانشگاه علامه طباطبائی)

رحمت زارعی (وکیل پایه یک دادگستری)

با مقدمه دکتر علی اکبر گرجی ازندریانی

(دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)

انتشارات چتر دانش

● سرشناسه

● عنوان و نام پدیدآور

● مشخصات نشر

● مشخصات ظاهری

● شابک

● وضعیت فهرست نویسی

● یادداشت

● موضوع

● موضوع

● شناسه افزوده

● شناسه افزوده

● شماره کتابشناسی ملی

ایمانی، محمد، ۱۳۷۵-

قانون یار قانون اساسی نویسندگان محمد ایمانی،

رحمت زارعی؛ با مقدمه علی اکبر گرجی ازندریانی

تهران: چتر دانش، ۱۳۹۸

۵۱۹ ص.

۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۹۳-۰

فیبا.

کتابنامه: ص. ۷۵۱.

قانون اساسی - راهنمای آموزشی (عالی)

قانون اساسی - آزمون ها و تمرین ها (عالی)

زارعی، رحمت، ۱۳۷۲-

ازندریانی، علی اکبر، ۱۳۵۲ -، مقدمه نویس

۶۶۰۰۰

www.ketab.ir

● نام کتاب

● ناشر

● نویسندگان

● نوبت و سال چاپ

● شمارگان

● شابک

● قیمت

قانون یار قانون اساسی

چتر دانش

محمد ایمانی - رحمت زارعی

هفتم - ۱۴۰۳

۲۰۰۰

۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۹۳-۰

۳۷۵۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمییری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸

تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله یکی از پرتیراژترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آنها قرار دارد، در واقع، مجموعه کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند. این، درحالی است که نیاز میراث‌پرستان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این‌ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته حقوق و نیز رسته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت‌گمارد که مهم‌ترین دستاورد آنها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه علمی بیش از پیش به منصه ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

۶.....	مقدمه قانون اساسی
۱۵.....	فصل نخست: اصول کلی
۴۱.....	فصل دوم: زبان، خط، تاریخ و پرچم رسمی کشور
۴۶.....	فصل سوم: حقوق ملت
۸۱.....	فصل چهارم: اقتصاد و امور مالی
۱۲۳.....	فصل پنجم: حق حاکمیت ملت و قوای ناشی از آن
۱۳۷.....	فصل ششم: قوه مقننه
۱۵۶.....	مبحث دوم: اختیارات و صلاحیت مجلس شورای اسلامی
۲۵۷.....	فصل هفتم: شوراهای
۲۶۶.....	فصل هشتم: رهبر یا شورای رهبری
۲۹۰.....	فصل نهم: قوه مجریه
۲۹۰.....	مبحث اول: ریاست جمهوری و وزیران
۴۰۷.....	مبحث دوم: ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۴۱۹.....	فصل دهم: سیاست خارجی
۴۲۳.....	فصل یازدهم: قوه قضائیه
۴۷۱.....	فصل دوازدهم: صداوسیما
۴۷۶.....	فصل سیزدهم: شورای عالی امنیت ملی
۴۷۸.....	فصل چهاردهم: بازنگری در قانون اساسی
۴۸۱.....	مجموعه تست‌های پیرامون قانون اساسی در کنکورهای ارشد و دکتری ۱۴۰۲
۴۸۴.....	آزمون مرکز وکلا شهریور ۱۴۰۲
۴۸۷.....	آزمون وکالت ۱۴۰۲
۴۹۳.....	آزمون مرکز وکلا اسفند ۱۴۰۲
۴۹۶.....	آزمون کارشناسی ارشد ۱۴۰۳
۴۹۹.....	آزمون دکتری ۱۴۰۳
۵۰۱.....	آزمون وکالت ۱۴۰۳
۵۰۵.....	آزمون مرکز وکلای قوه قضائیه ۱۴۰۳
۵۰۸.....	منابع و مآخذ
۵۱۳.....	فهرست تفصیلی

دیباچه

به نام خداوند جان و خرد

قانون اساسی به مثابه ناموس ملی
قانون اساسی ناموس دولت - ملت است. دولت‌های مدرن دموکراتیک را می‌توان برآمده از نوعی قرارداد اجتماعی دانست. این قرارداد در عالم واقع و در هیچ نقطه تاریخی ظهور و بروز عینی نداشته است، اما وضع قانون اساسی در اغلب کشورهای دنیا را می‌توان یکی از تجلیات همان قراردادگرایی دانست. قانون اساسی در حقیقت قراردادی است که میان دولت و ملت منعقد می‌شود و بر مبنای آن حقوق و تکالیف طرفین معین و سازوکارهایی برای تضمین آنها پیش‌بینی می‌شود. حق‌ها و تکالیف‌های مندرج در قانون اساسی قلمرو معنایی و اجزایی ثابت و متعینی ندارند. زبان جامعه، قلم قاضی، و بازوی مجری است که در قبض و بسط دایره حاکمیت آن قرار می‌گیرد.

به دیگر سخن، زبان پنجره ورود به تمدن حقوق است. با زبان و کلمه است که قانون اساسی قابل فهم می‌شود. معرفت برآمده از قانون اساسی هم به مثابه یکی از معنایی است که ما به کلمات می‌دهیم. در این وادی، بی‌طرفی مطلق ممکن نیست، زیرا نفس معنای کلمات، ما را از بی‌طرفی مطلق خارج می‌کند. گرچه، بی‌طرفی داوران و دادرسان خصلتی نیکو و قاعده‌ای است، اما همان‌ها نیز در تفسیر عدالت و نظم عمومی بر اساس بینش‌ها و روش‌های خود عمل می‌کنند. طرفه آنکه، قانون اساسی هم مانند هر موجود دیگری پس از تولد سیرت و صورت و ضرورت ویژه‌ای می‌یابد که فهم آنها در مجموع معرفت خاصی را شکل می‌دهد که می‌توان آن را معرفت قانون اساسی نام نهاد.

جناب آقای محمد ایمانی، دانشجوی نخبه، جستجوگر، ژرف‌انگر و کوشنده حقوق عمومی دانشگاه شهید بهشتی است که گفتمان حقوق عمومی را، نه از سر تفنن یا اجبار، که از سر عشق و دردمندی برگزیده و می‌کوشد نقشی اثرگذار در تکوین معرفت حقوق عمومی داشته باشد. کتاب پیش رو، نخستین کتابی است که از قلم پر بار او ساطع شده و آقای رحمت زارعی نیز در این مسیر به او یاری رسانده است. این کتاب به بیان کلیات حقوق اساسی و شرح و تفسیر ایجاز‌گونه اصول قانون اساسی می‌پردازد و می‌تواند دانشجویان و کنشگران حوزه‌های گوناگون حقوق را به کار آید.

علی اکبر گرجی آژندریانی

عضو هیئت علمی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

مقدمه قانون اساسی

جمهوری اسلامی ایران مبین نهادهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه ایران بر اساس اصول و ضوابط اسلامی است که انعکاس خواست قلبی امت اسلامی می‌باشد. ماهیت انقلاب عظیم اسلامی ایران و روند مبارزه مردم مسلمان از ابتدا تا پیروزی که در شعارهای قاطع و کوبنده همه قشرهای مردم تبلور می‌یافت این خواست اساسی را مشخص کرده و اکنون در طلیعه این پیروزی بزرگ، ملت ما با تمام وجود نیل به آن را می‌طلبد. ویژگی بنیادی این انقلاب نسبت به دیگر نهضت‌های ایران در سده اخیر، مکتبی و اسلامی بودن آن است. ملت مسلمان ایران پس از گذر از نهضت ضد استبدادی مشروطه و نهضت ضد استعماری ملی‌شدن نفت به این تجربه گرانبار دست یافت که علت اساسی و مشخص عدم موفقیت این نهضت‌ها، مکتبی نبودن مبارزات بوده است. گرچه در نهضت‌های اخیر خط فکری اسلامی و رهبری روحانیت مبارز سهم اصلی و اساسی را برعهده داشت ولی به دلیل دورشدن این مبارزات از مواضع اصیل اسلامی، جنبش‌ها به سرعت به رکود کشانده شد. از این‌جا وجدان بیدار ملت به رهبری مرجع عالی‌قدر تقلید حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی ضرورت پیگیری خط نهضت اصیل مکتبی و اسلامی را دریافت و این بار روحانیت مبارز کشور که همواره در صف مقدم نهضت‌های مردمی بوده و نویسنده و روشنفکران متعهد با رهبری ایشان تحرک نوینی یافت. (آغاز نهضت‌اخیر ملت ایران در سال هراز و سیصد و هشتاد و دو هجری قمری برابر با هزار و سیصد و چهل و یک هجری شمسی می‌باشد).

طلیعه نهضت

اعتراض در هم‌کوبنده امام خمینی به توطئه آمریکایی «انقلاب سفید» که گامی در جهت تثبیت پایه‌های حکومت استبداد و تحکیم وابستگی‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی ایران به امپریالیزم جهانی بود، عامل حرکت یکپارچه ملت گشت و متعاقب آن انقلاب عظیم و خونبار امت اسلامی در خرداد ماه ۴۲ که در حقیقت نقطه آغاز شکوفایی این قیام شکوهمند و گسترده بود، مرکزیت امام را به‌عنوان رهبری اسلامی تثبیت و مستحکم نمود و علی‌رغم تبعید ایشان از ایران در پی اعتراض به قانون ننگین کاپیتولاسیون (مصونیت مستشاران آمریکایی) پیوند مستحکم امت با امام همچنان استمرار یافت و ملت مسلمان و به‌ویژه روشنفکران متعهد و روحانیت مبارز راه خود را در میان تبعید و زندان، شکنجه و اعدام ادامه دادند. در این میان قشر آگاه و مسئول جامعه در سنگر مسجد، حوزه‌های علمیه و دانشگاه به روشنگری پرداخت و با الهام از مکتب انقلابی و پر بار اسلام تلاش پیگیر و ثمربخشی را در بالابردن سطح آگاهی و هوشیاری مبارزاتی و مکتبی ملت مسلمان آغاز کرد. رژیم استبداد که سرکوب نهضت اسلامی را با حمله دژخیمانه به فیضیه و دانشگاه و همه کانون‌های پرخروش انقلاب آغاز نموده بود،

به مذبحخانه‌ترین اقدامات ددمنشانه جهت رهایی از خشم انقلابی مردم، دست زد و در این میان، جوخه‌های اعدام، شکنجه‌های قرون وسطایی و زندان‌های درازمدت، بهایی بود که ملت مسلمان ما به نشانه عزم راسخ خود به ادامه مبارزه می‌پرداخت. خون صدها زن و مرد جوان و بایمان که سحرگاهان در میدان‌های تیر، فریاد «الله اکبر» سر می‌دادند یا در میان کوچه و بازار هدف گلوله‌های دشمن قرار می‌گرفتند، انقلاب اسلامی ایران را تداوم بخشید، بیانیه‌ها و پیام‌های پی‌درپی امام به مناسبت‌های مختلف، آگاهی و عزم امت اسلامی را عمق و گسترش هر چه فزونی‌تر داد.

حکومت اسلامی

طرح حکومت اسلامی بر پایه ولایت فقیه که در اوج خفقان و اختناق رژیم استبدادی از سوی امام خمینی ارائه شد، انگیزه مشخص و منسجم نوینی را در مردم مسلمان ایجاد نمود و راه اصیل مبارزه مکتبی اسلام را گشود که تلاش مبارزان مسلمان و متعهد را در داخل و خارج کشور فشرده‌تر ساخت. در چنین خطی نهضت ادامه یافت تا سرانجام نارضایی‌ها و شدت خشم مردم بر اثر فشار و اختناق روزافزون در داخل و افشاگری و انعکاس مبارزه به وسیله روحانیت و دانشجویان مبارز در سطح جهانی، بنیان‌های حاکمیت رژیم را به شدت متزلزل کرد و به ناچار رژیم و اربابش مجبور به کاستن از فشار و اختناق و به اصطلاح بازکردن فضای سیاسی کشور شدند تا به گمان برخی، دریچه اطمینانی به منظور پیشگیری از سقوط حتمی خود بگشایند اما ملت برآشفته و آگاه و مصمم به رهایی قاطع و خلل‌ناپذیر امام، قیام پیروزمند و یکپارچه خود را به طور گسترده و سراسری آغاز نمود.

خشم ملت

انتشار نامه توهین‌آمیزی به ساحت مقدس روحانیت و به‌ویژه امام خمینی در ۱۷ دی ۱۳۵۶ از طرف رژیم حاکم این حرکت را سریع‌تر نمود و باعث انفجار خشم مردم در سراسر کشور شد و رژیم برای مهارکردن آتش‌فشان خشم مردم کوشید این قیام معترضان را با به خاک و خون کشیدن، خاموش کند، اما این خود خون بیشتری در رگ‌های انقلاب جاری ساخت و تپش‌های پی‌درپی انقلاب در هفتم‌ها و چهل‌های یادبود شهدای انقلاب، حیات و گرمی و جوشش یکپارچه و هر چه فزونی‌تری به این نهضت در سراسر کشور بخشید و در ادامه و استمرار حرکت مردم تمامی سازمان‌های کشور با اعتصاب یکپارچه خود و شرکت در تظاهرات خیابانی در سقوط رژیم استبدادی مشارکت فعالانه جستند، همبستگی گسترده مردان و زنان از همه اقشار و جناح‌های مذهبی و سیاسی در این مبارزه به طرز چشمگیری تعیین‌کننده بود و مخصوصاً زنان به شکل بارزی در تمامی محنه‌های این جهاد بزرگ حضور فعال و گسترده‌ای داشتند، محنه‌هایی از آن نوع که مادری را با کودکی در آغوش، شتابان به‌سوی میدان نبرد و لوله‌های مسلسل نشان می‌داد، بیانگر سهم عمده و تعیین‌کننده این قشر بزرگ جامعه در مبارزه بود.

بهبابی که ملت پرداخت

نهال انقلاب پس از یک سال و اندی مبارزه مستمر و پیگیر با باروری از خون بیش از شصت هزار شهید و صدهزار زخمی و معلول و با برجای نهادن میلیاردها تومان خسارت مالی در میان فریادهای: «استقلال، آزادی، حکومت اسلامی» به ثمر نشست و این نهضت عظیم که با تکیه بر ایمان و وحدت و قاطعیت رهبری در مراحل حساس و هیجان‌آمیز نهضت و نیز فداکاری ملت به پیروزی رسید موفق به درهم کوبیدن تمام محاسبات و مناسبات و نهادهای امپریالیستی گردید که در نوع خود سرفصل جدیدی بر انقلابات گسترده مردمی در جهان شد. ۲۱ و ۲۲ بهمن سال یک هزار و سیصد و پنجاه و هفت روزهای فرو ریختن بنیاد شاهنشاهی شد و استبداد داخلی و سلطه خارجی متکی بر آن را درهم شکست و با این پیروزی بزرگ طلیعه حکومت اسلامی که خواست دیرینه مردم مسلمان است نوید پیروزی نهایی را داد. ملت ایران به طور یکپارچه و با شرکت مراجع تقلید و علمای اسلام و مقام رهبری در همه‌پرسی جمهوری اسلامی تصمیم نهایی و قاطع خود را بر ایجاد نظام نوین جمهوری اسلامی اعلام کرد و با اکثریت ۹۸/۲٪ به نظام جمهوری اسلامی رأی مثبت داد. اکنون قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به عنوان بیانگر نهادها و مناسبات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه باید راهگشای تحکیم پایه‌های حکومت اسلامی و ارائه منتهی طرح نوین نظام حکومتی بر ویرانه‌های نظام طاغوتی قبلی گردد.

شیوه حکومت در اسلام

حکومت از دیدگاه اسلام، برخاسته از مفاهیم طبقاتی و سلطه‌گری فردی یا گروهی نیست بلکه تبلور آرمان سیاسی ملتی هم‌کیش و هم‌ملت است که به خود سازمان می‌دهد تا در روند تحول فکری و عقیدتی راه خود را به سوی هدف نهایی حرکت دهد (به سوی الله) بگشاید. ملت ما در جریان تکامل انقلابی خود از غبارها و زنگارهای طاغوتی زدوده شد و از آمیزه‌های فکری بیگانه خود را پاک نمود و به مواضع فکری و جهان‌بینی اصیل اسلامی بازگشت و اکنون بر آن است که با موازین اسلامی جامعه نمونه (اسوه) خود را بنا کند. بر چنین پایه‌ای، رسالت قانون اساسی این است که زمینه‌های اعتقادی نهضت را عینیت بخشد و شرایطی را به وجود آورد که در آن انسان با ارزش‌های والا و جهان‌شمول اسلامی پرورش یابد. قانون اساسی باتوجه به محتوای اسلامی انقلاب ایران که حرکتی برای پیروزی تمامی مستضعفین بر مستکبرین بود، زمینه تداوم این انقلاب را در داخل و خارج کشور فراهم می‌کند به‌ویژه در گسترش روابط بین‌المللی، با دیگر جنبش‌های اسلامی و مردمی می‌کوشد تا راه تشکیل امت واحد جهانی را هموار کند (ان هذه امتکم امة واحدة و انا ربکم فاعبدون) و استمرار به مبارزه در نجات ملل محروم و تحت ستم در تمامی جهان قوام یابد. باتوجه به ماهیت این نهضت بزرگ، قانون اساسی تضمین‌گر نفی هرگونه استبداد فکری و اجتماعی و انحصار اقتصادی می‌باشد و در خط گسیستن از سیستم استبدادی و سپردن سرنوشت مردم به دست‌خودشان تلاش می‌کند. (و یضع عنهم اصرهم و الاغلال التي كانت علیهم). در ایجاد نهادها و بنیادهای سیاسی که

خود پایه تشکیل جامعه است براساس تلقی مکتبی، صالحان عهده‌دار حکومت و اداره مملکت می‌گردند (ان الارض يرثها عبادي الصالحون) و قانونگذاری که مبین ضابطه‌های مدیریت اجتماعی است، بر مدار قرآن و سنت، جریان می‌یابد. بنابراین نظارت دقیق و جدی از ناحیه اسلام‌شناسان عادل و پرهیزکار و متعهد (فقهای عادل) امری محتوم و ضروری است و چون هدف از حکومت، رشد دادن انسان در حرکت به سوی نظام الهی است (و الی الله مصیر) تا زمینه بروز و شکوفایی استعدادها به منظور تجلی ابعاد خداگونه‌ی انسان فراهم آید (تخلقوا باخلاق الله) و این جز در گرو مشارکت فعال و گسترده تمامی عناصر اجتماع در روند تحول جامعه نمی‌تواند باشد. باتوجه به این جهت، قانون اساسی زمینه چنین مشارکتی را در تمام مراحل تصمیم‌گیری‌های سیاسی و سرنوشت‌ساز برای همه افراد اجتماع فراهم می‌سازد تا در مسیر تکامل انسان هر فردی خود دست‌اندرکار و مسئول رشد و ارتقا، و رهبری گردد که این همان تحقق حکومت مستضعفین در زمین خواهد بود. (و نريد ان نمن على الذين استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثين)

ولایت فقیه عادل

براساس ولایت امر و امامت مستمر، قانون اساسی زمینه تحقق رهبری فقیه جامع‌الشرایطی را که از طرف مردم به عنوان رهبر شناخته می‌شود (مجاری الامر بید العلماء بالله الامناء علی حلاله و حرامه) آماده می‌کند تا با تکیه بر اصول و انحراف سازمان‌های مختلف از وظایف امیل اسلامی خود باشد.

اقتصاد وسیله است نه هدف

در تحکیم بنیادهای اقتصادی، اصل، رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل اوست نه همچون دیگر نظام‌های اقتصادی تمرکز و تکاثر ثروت و سودجویی، زیرا که در مکاتب مادی، اقتصاد خود هدف است و بدین جهت در مراحل رشد، اقتصاد عامل تخریب و فساد و تباهی می‌شود ولی در اسلام اقتصاد وسیله است و از وسیله‌ی انتظاری جز کارآیی بهتر در راه وصول به هدف نمی‌توان داشت. با این دیدگاه برنامه اقتصاد اسلامی فراهم کردن زمینه مناسب برای بروز خلاقیت‌های متفاوت انسانی است و بدین جهت تامین امکانات مساوی و متناسب و ایجاد کار برای همه افراد و رفع نیازهای ضروری جهت استمرار حرکت تکاملی او برعهده حکومت اسلامی است.

زن در قانون اساسی

در ایجاد بنیادهای اجتماعی اسلامی، نیروهای انسانی که تاکنون در خدمت استثمار همه‌جانبه خارجی بودند هویت اصلی و حقوق انسانی خود را باز می‌یابند و در این بازیابی طبیعی است که زنان به دلیل ستم بیشتری که تاکنون از نظام طاغوتی متحمل شده‌اند استیفای حقوق آنان بیشتر خواهد بود. خانواده واحد بنیادین جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان است و توافق عقیدتی و آرمانی در تشکیل خانواده که زمینه‌ساز اصلی حرکت تکاملی و رشد یابنده انسان است اصل اساسی بوده و فراهم کردن امکانات جهت نیل به این مقصود از وظایف

حکومت اسلامی است. زن در چنین برداشتی از واحد خانواده، از حالت (شیء بودن) و یا (ابزار کار بودن) در خدمت اشاعه مصرف‌زدگی و استثمار، خارج شده و ضمن بازیافتن وظیفه خطیر و پراچ مادری در پرورش انسان‌های مکتبی پیشاهنگ و خود هم‌رزم مردان در میدان‌های فعال حیات می‌باشد و در نتیجه پذیرای مسئولیتی خطیرتر و در دیدگاه اسلامی برخوردار از ارزش و کرامتی والاتر خواهد بود.

ارتش مکتبی

در تشکیل و تجهیز نیروهای دفاعی کشور توجه بر آن است که ایمان و مکتب، اساس و ضابطه باشد، بدین جهت ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب در انطباق با هدف فوق شکل داده می‌شوند و نه تنها حفظ و حراست از مرزها بلکه بار رسالت مکتبی یعنی جهاد در راه خدا و مبارزه در راه گسترش حاکمیت قانون خدا در جهان را نیز عهده‌دار خواهند بود. (و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه و من رباط الخیل ترهبون به عدوالله و عدوکم و آخرین من دونهم).

قضا در قانون اساسی

مسئله قضا در رابطه با پاسداری از حقوق مردم در خط حرکت اسلامی، به منظور پیشگیری از انحرافات موضعی در درون امت اسلامی امری است حیاتی، از این رو ایجاد سیستم قضائی بر پایه عدل اسلامی و متشکل از قضات عادل و آشنا به ضوابط دقیق دینی، پیش‌بینی شده است، این نظام به دلیل حساسیت جدی و دقت در مکتبی‌بودن آن لازم است به دور از هر نوع رابطه و مناسبات ناسالم باشد. (و ما حکمتهم بین الناس ان تحکمو بالعدل)

قوه مجریه

قوه مجریه به دلیل اهمیت ویژه‌ای که در رابطه با اجرای احکام و مقررات اسلامی به منظور رسیدن به روابط و مناسبات عادلانه حاکم بر جامعه دارد و همچنین ضرورتی که این مسئله حیاتی در زمینه‌سازی وصول به هدف نهایی حیات خواهد داشت، بایستی راهگشای ایجاد جامعه اسلامی باشد. نتیجتاً محصور شدن در هر نوع نظام دست‌وپاگیر پیچیده که وصول به این هدف را کند و یا خدشه‌دار کند از دیدگاه اسلامی نفی خواهد شد، بدین جهت نظام بوروکراسی که زاینده و حاصل حاکمیت‌های طاغوتی است، به‌شدت طرد خواهد شد تا نظام اجرایی با کارایی بیشتر و سرعت افزون‌تر در اجرای تعهدات اداری به وجود آید.

وسایل ارتباط جمعی

وسایل ارتباط جمعی (رادیو - تلویزیون) بایستی در جهت روند تکاملی انقلاب اسلامی در خدمت اشاعه فرهنگ اسلامی قرار گیرد و در این زمینه از برخورد سالم اندیشه‌های متفاوت بهره‌جوید و از اشاعه و ترویج خصلت‌های تخریبی و ضداسلامی جدا پرهیز کند. پیروی از اصول چنین قانونی که آزادی و کرامت انبای بشر را سرلوحه اهداف خود دانسته و راه رشد و تکامل انسان را می‌گشاید، برعهده همگان است و لازم است که امت مسلمان با انتخاب مسئولین کاردان و مؤمن و نظارت مستمر بر کار آنان به طور فعالانه در ساختن جامعه اسلامی

مشارکت جویند، به امید این که در بنای جامعه نمونه اسلامی (اسوه) که بتواند الگو و شهیدی بر همگی مردم جهان باشد موفق گردد. (و کذلک جعلناکم امه وسطا لتکونوا شهداء علی الناس)

نمایندگان

مجلس خبرگان متشکل از نمایندگان مردم، کار تدوین قانون اساسی را براساس بررسی پیش‌نویس پیشنهادی دولت و کلیه پیشنهادهایی که از گروه‌های مختلف مردم رسیده بود در دوازده فصل که مشتمل بر یکصد و هفتاد و پنج اصل می‌باشد در طلیعه پانزدهمین قرن هجرت پیغمبر اکرم صلی‌الله علیه و آله و سلم بنیانگذار مکتب رهایی بخش اسلام با اهداف و انگیزه‌های مشروح فوق به پایان رساند، به این امید که این قرن، قرن حکومت جهانی مستضعفین و شکست تمامی مستکبرین گردد.

۱- بنابر مقدمه قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸، مبنای نگارش این قانون، کدام مورد بوده است؟

(دکتری حقوق عمومی ۹۸)

الف) پیشنهادهای شورای انقلاب و طرح‌های پیشنهادی دولت

ب) پیشنهادهای دولت و اصلاحات پیشنهادی شورای ملی و مراجع تقلید

ج) پیش‌نویس پیشنهادی دولت و کلیه پیشنهادهای گروه‌های مختلف مردم

د) پیش‌نویس پیشنهادی دولت و اصلاحات به عمل آمده از سوی مجلس خبرگان

۲- بر اساس مقدمه قانون اسلامی جمهوری اسلامی ایران، فقط کدام یک از موارد زیر در راه

فدا و مبارزه در راه گسترش ماکمیت قانون فدا در جهان، برعهده کدام مورد است؟

(دکتری حقوق عمومی ۹۸)

الف) ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ب) نیروهای نظامی و انتظامی

ج) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

د) ارتش جمهوری اسلامی

۳- کدام گزینه در رابطه با مصوبات «شورای انقلاب» درست است؟

(دکتری ۱۳۰۰)

الف) حسب مورد، برخی مصوبات شورا، قانون و برخی، مقررات است.

ب) نسخ و تغییر مصوبات این شورا، صرفاً در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است.

ج) با توجه به تنفیذ مصوبات مزبور از سوی امام خمینی (ره)، در حکم قانون به شمار می‌آیند.

د) کلیه مصوبات این شورا، عنوان لایحه قانونی داشته و توسط هیئت وزیران قابل تغییر و اصلاح نیستند.

۴- مطابق مقدمه قانون اساسی، ویژگی بنیادی این انقلاب نسبت به دیگر نهضت‌های ایران در

سده‌های، و بودن آن است.

الف) مکتبی - اسلامی

ب) عدالت‌خواهانه - اسلامی

ج) مکتبی - شیعی

د) عدالت‌خواهانه - شیعی